

Utdanningsstøtten 2022

Tall og fakta om Lånekassens kunder og ordninger

Innledning

Lånekassens samfunnsoppdrag er å gjøre utdanning mulig. I år fikk rundt 430 000 elever og studenter 38 milliarder kroner i stipend og lån til å ta utdanning. Hvem går disse pengene til? Hva studerer de – og hvor? Og hvor mye gjeld ender de med ved fullført utdanning?

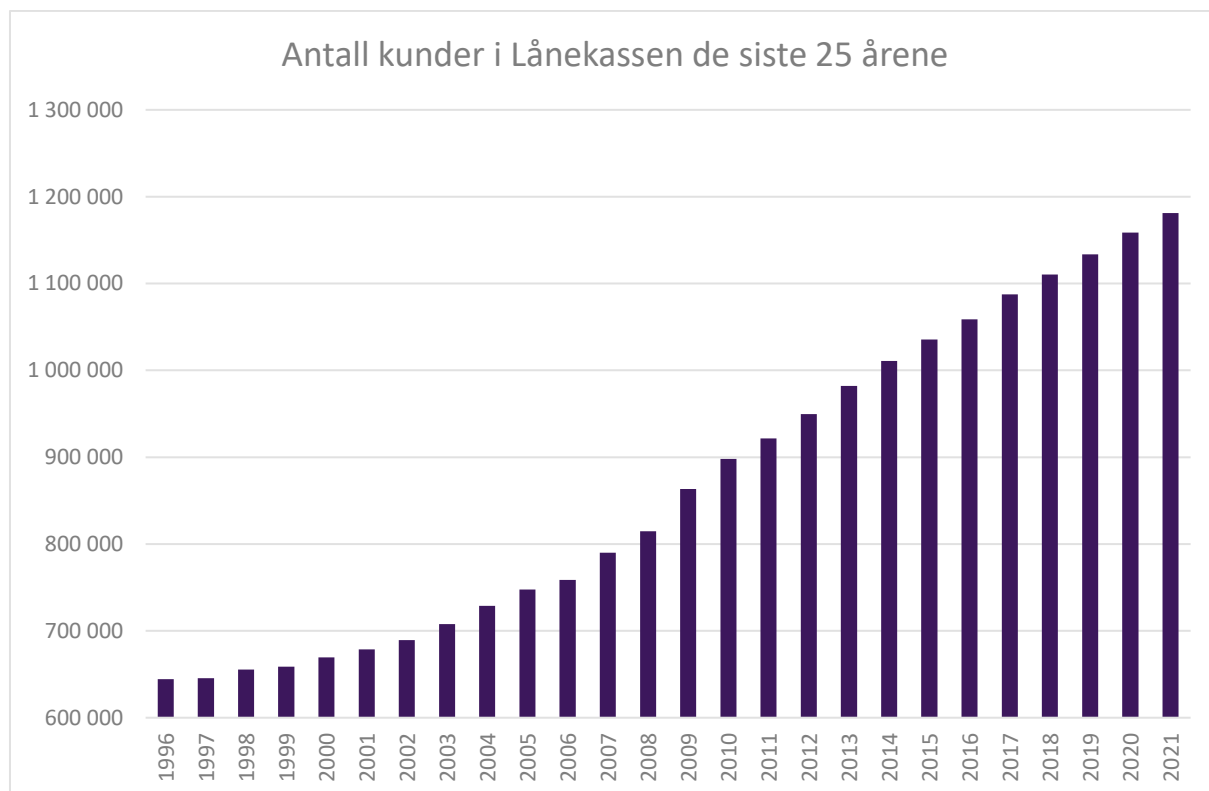
Dette dokumentet inneholder nøkkeltall fra Lånekassen for studieåret 2021–2022. Lånekassen fyller 75 år i år, og vi starter med å gå tilbake i tid og se på hvor mye penger vi har delt ut siden starten i 1947. Deretter presenterer vi statistikk for studenter i høyere utdanning, før vi ser på trender og utvikling for studier i utlandet. Til slutt presenterer vi nøkkeltall for gjeld og tilbakebetaling.

All statistikken vi presenterer, handler om de som studerer med støtte fra Lånekassen. De gir med andre ord ikke det fulle og hele bildet av norske studenter, fordi Lånekassen ikke har statistikk om de som finansierer studiene på andre måter. Alle tall er oppdatert 1. mai 2022.

Hovedtall

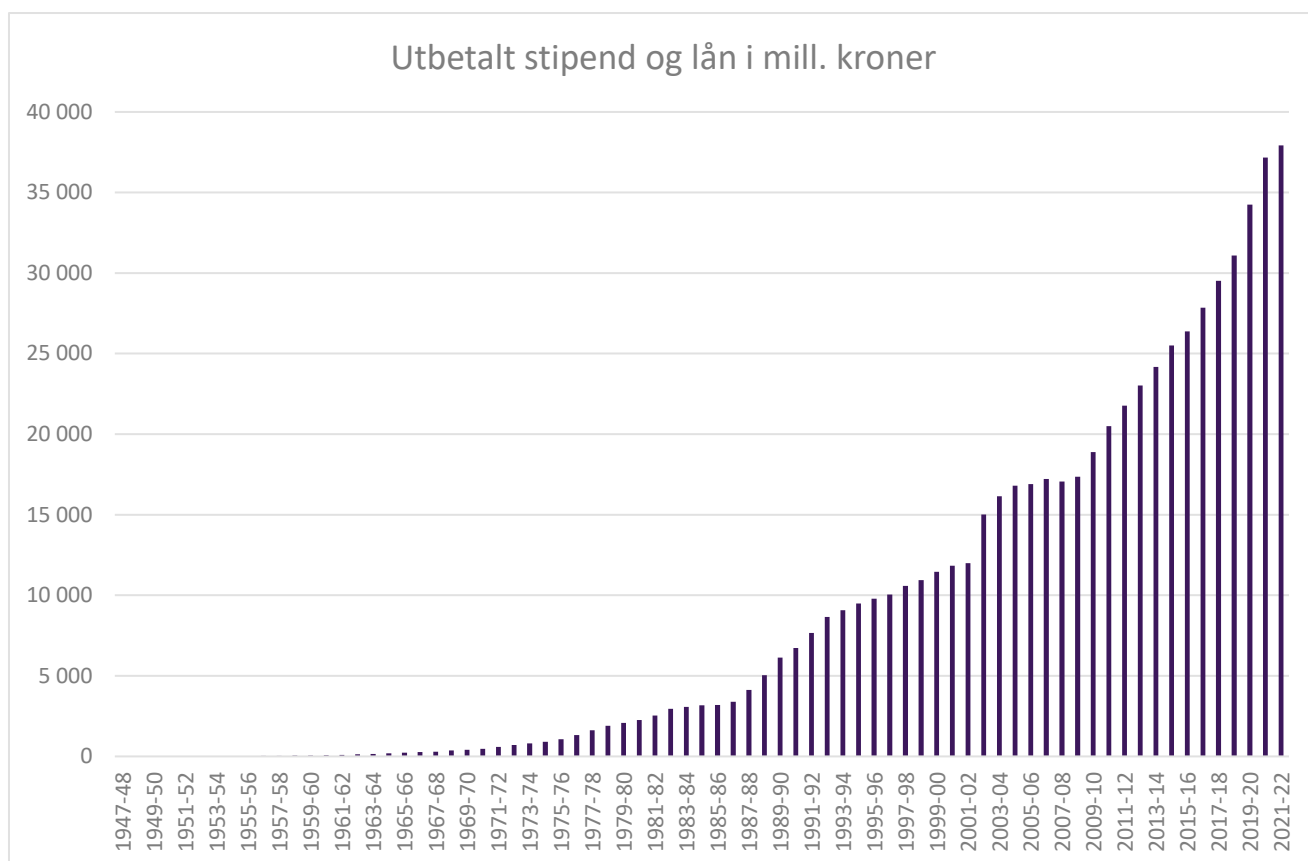
Fra 2 200 til 1,2 millioner kunder

Det første året Lånekassen eksisterte fikk 2 200 studenter støtte, og det var kun lån som ble gitt, ikke stipend. Siden den gang har antallet studenter som får støtte fra Lånekassen vokst betydelig, med en særlig sterk vekst på 80-tallet, i år fikk 427 000 elever, studenter og lærlinger støtte fra Lånekassen. Totalt er det i dag 1,2 millioner nordmenn som enten får støtte eller betaler på studielånet sitt.

948 milliarder i utdanningsstøtte på 75 år

Det første studieåret Lånekassen eksisterte, i 1947–1948, ble det utbetalt til sammen 3 millioner kroner. Beløp utbetalt per år har vokst for hvert år etter det, og i år er det utbetalt nærmere 38 milliarder kroner. Siden starten i 1947 har Lånekassen til sammen utbetalt 642 milliarder kroner, som tilsvarer 948 milliarder kroner i dagens kroneverdi. Som figuren under viser, var det «hopp» i årlig utbetalt i støtte på midten av 80-tallet (ny studiefinansieringsmodell), på begynnelsen av 2000-tallet (kvalitetsreformen i høyere utdanning), i 2009–2010 (starten på en vekst i antall studenter i høyere utdanning, etter at det hadde vært stabilt eller nedgang i årene før) og fra 2017–2018 (gradvis innføring av elleve måneders studiestøtte).

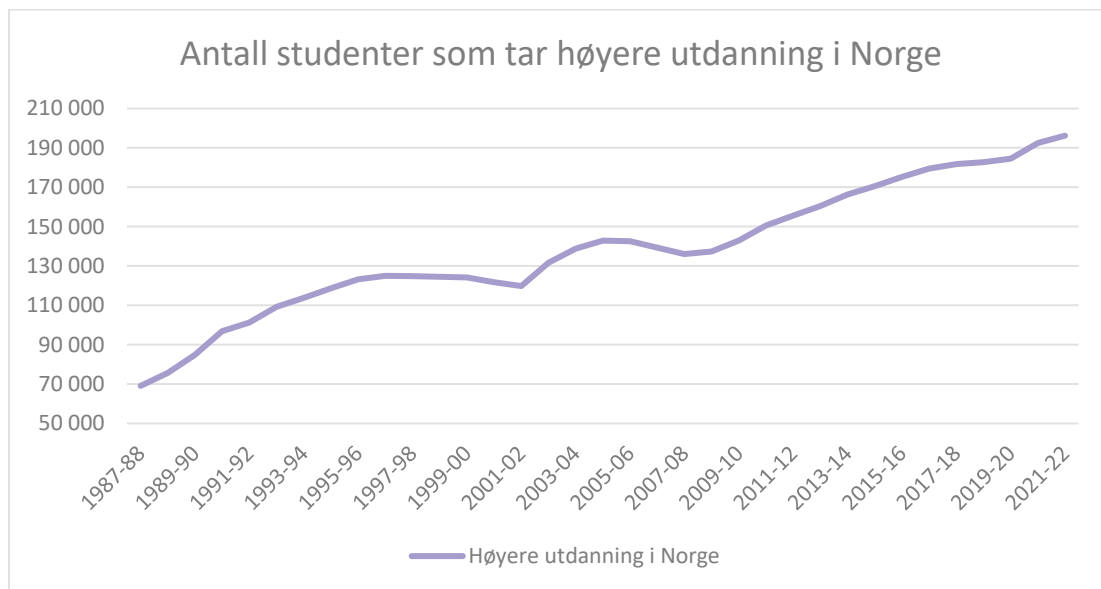

Nesten 70 prosent av utdanningsstøtten fra Lånekassen i år gikk til studenter ved universiteter og høyskoler i Norge. Gradstudenter i utlandet sto for ni prosent av den totale støtten. Elever og lærlinger i videregående opplæring utgjør 40 prosent av Lånekassens støttemottakere, men står for kun seks prosent av samlet støtte.

Flere og flere tar høyere utdanning

Aldri før har så mange fått støtte fra Lånekassen til høyere utdanning. Antallet har økt jevnt og trutt. Mot slutten av 80-tallet, da jappetiden tok slutt og arbeidsledigheten var høy, så vi en kraftig økning i antall studenter som søkte om lån og stipend. Neste hopp kom i forbindelse med overgangen til dagens studiefinansieringsmodell fra 2002–2003. Da ble det mulig for alle å få studielån, uavhengig av inntekt og formue. I perioden 2002 til 2005 var det dessuten høy arbeidsledighet blant unge, noe som trolig bidro til at flere valgte å studere. De siste to årene har vi igjen sett økning i antall studenter. Dette har sammenheng med koronapandemien.

Nesten alle unge studenter får støtte fra Lånekassen

De fleste som studerer, får støtte fra Lånekassen. 304 000 nordmenn er registrert som studenter dette studieåret, ifølge Database for statistikk om høyere utdanning (DBH). 64 prosent studerer med støtte fra Lånekassen. Andel med studiestøtte er høyest blant studenter i 20-årene. Jo eldre studentene blir, jo vanligere blir det at de finansierer studiene på andre måter, for eksempel ved at de bruker egne midler eller at de får utdanningen betalt av arbeidsgiver.

Alder	Antall studenter	Antall som får støtte	Andel med studiestøtte
19 eller yngre	18 420	11 461	62 %
20–24	135 576	118 676	88 %
25–29	60 083	40 539	67 %
30–34	29 433	12 280	42 %
35–39	20 100	6 192	31 %
40–44	15 216	3 599	24 %
45–49	12 661	2 154	17 %
50+	13 445	1 326	10 %
Totalt	304 934	196 227	64 %

Ni av ti med studielån studerer på fulltid

Flertallet av de som studerer med støtte fra Lånekassen, studerer på fulltid. Andelen som studerer på deltid, ligger relativt stabilt rundt 10 prosent. Det er en svak økning i andel deltidsstudenter de siste årene – fra 9,4 prosent i 2013–2014 til 10,2 prosent i år.

Lånekassen har de senere årene endret reglene for å legge bedre til rette for de som ønsker å studere på deltid. Det er nå mulig å få støtte til å studere mindre enn 50 prosent deltid, og man kan til sammen få støtte i mer enn åtte år, som var grensen tidligere.

Flere voksne studenter

Det blir flere voksne studenter (studenter over 30 år). Antallet har økt fra 29 000 i 2013–2014 til 35 000 i år, noe som innebærer en økning på 19 prosent. Økningen har vært størst i aldersgruppen 30–40 år (25 prosent). Til sammenligning har antall kunder i aldersgruppen 20–24 år økt med 16 prosent i samme periode.

De to siste årene har studenter over 30 år hatt mulighet til å søke et tilleggsloan på 100 000 kroner. Det første året var det rundt 20 000 studenter som fikk dette lånet, i år er tallet cirka 24 000.

Seks av ti er kvinner

Det er flest kvinner blant de som studerer med støtte fra Lånekassen – seks av ti er kvinner. Da Lånekassen ble etablert, var det flest menn som fikk støtte, men kvinnene kom i flertall fra 1980. De siste 20 årene har fordelingen mellom kjønnene holdt seg relativt stabil.

I høyere utdanning er kvinner i flertall på mange fagområder, eller de utgjør nesten halvparten av studentene. Størst majoritet av kvinner finner vi på helse- og sosialfag, der kvinneandelen er på hele 78 prosent. Lavest kvinneandel er det på naturvitenskapelige og tekniske fag – 35 prosent.

Færre studenter med barn

Antall studenter med barn har gått ned fra 21 000 i 2013–2014 til 19 000 i år. Dette til tross for at antall studenter har økt i perioden.

Studenter som får barn i studietiden, har rett til foreldrestipend. Antall som får foreldrestipend, har også gått ned de senere årene. I studieåret 2020–2021 (som er det siste året vi har tall på foreldrestipend for), fikk 2 190 studenter foreldrestipend. Det er en nedgang fra 2013–2014, da 2 764 studenter fikk foreldrestipend.

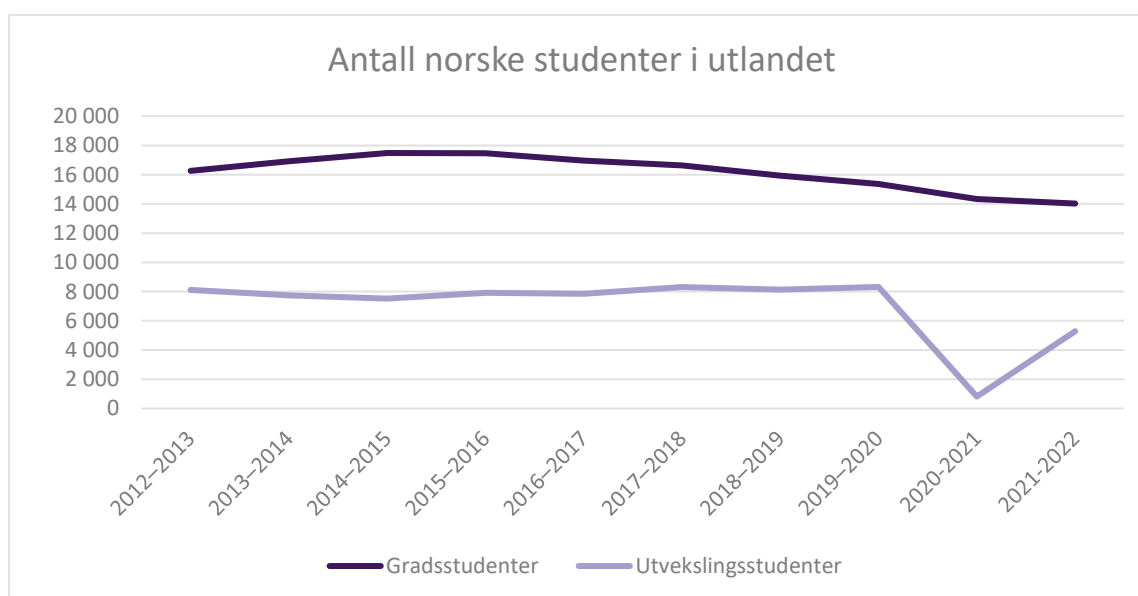
Det er en stor overvekt av kvinner som får foreldrestipend, men det blir stadig flere menn. I 2020–2021 var 11 prosent av foreldrestipendmottakerne menn, mens det i 2013–2014 bare var 3 prosent.

Studenter i utlandet

Færre nordmenn studerer utenlands

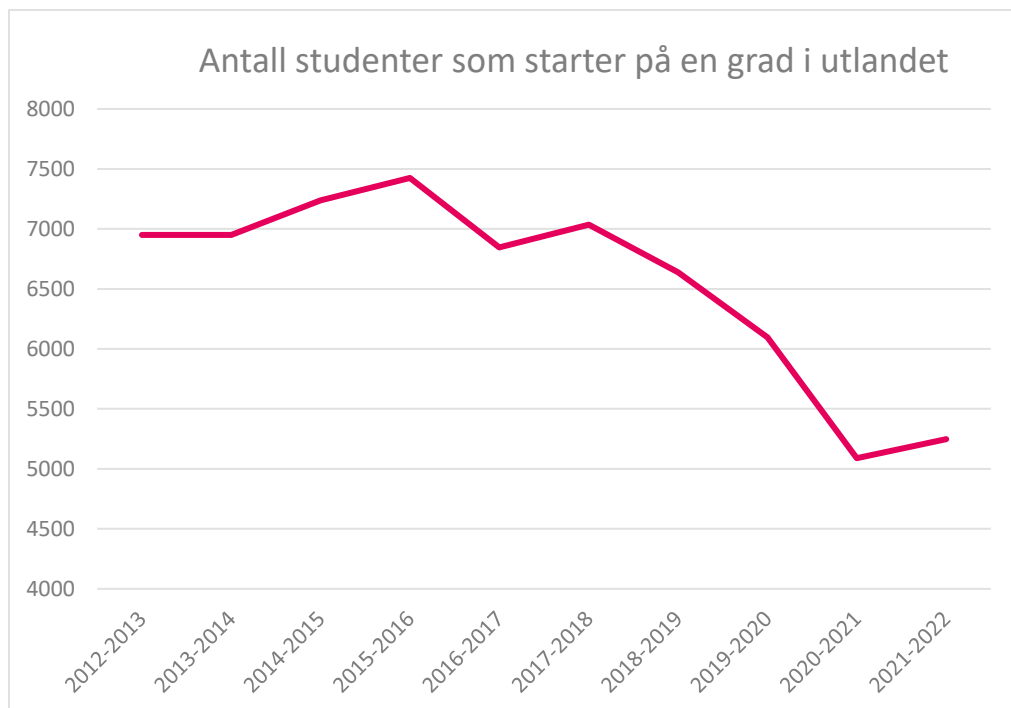
Antall norske studenter i utlandet går ned. Nedgangen startet før koronapandemien, men trenden har blitt ytterligere forsterket de siste to årene. I «toppåret» 2014–2015 studerte 25 000 nordmenn utenlands med støtte fra Lånekassen. I år er 19 400 norske studenter i utlandet, som tilsvarer 8,3 prosent av alle studenter som får støtte fra Lånekassen.

- 14 100 tar hele graden sin i utlandet, som er det laveste antallet siden 2010. Dette er på samme nivå som i fjor.
- 5 300 nordmenn er på utveksling, det vil si at de tar deler av graden sin i utlandet som del av en grad ved norsk universitet eller høyskole. Året før var det bare 820 norske utvekslingsstudenter.

Færre starter på gradsstudier i utlandet

Det har de siste årene vært en stor nedgang i antallet studenter som starter på en grad i utlandet. Nedgangen startet i 2016–2017, og nådde et bunnivå i pandemiåret 2020–2021. I år er antallet noe høyere, men fortsatt startet bare 5 200 norske studenter på en grad i utlandet i år, mot nærmere 7 500 i «toppåret» 2014–2015. Nedgangen har vært større blant bachelorstudenter enn blant masterstudenter. Storbritannia er landet som har opplevd størst nedgang.

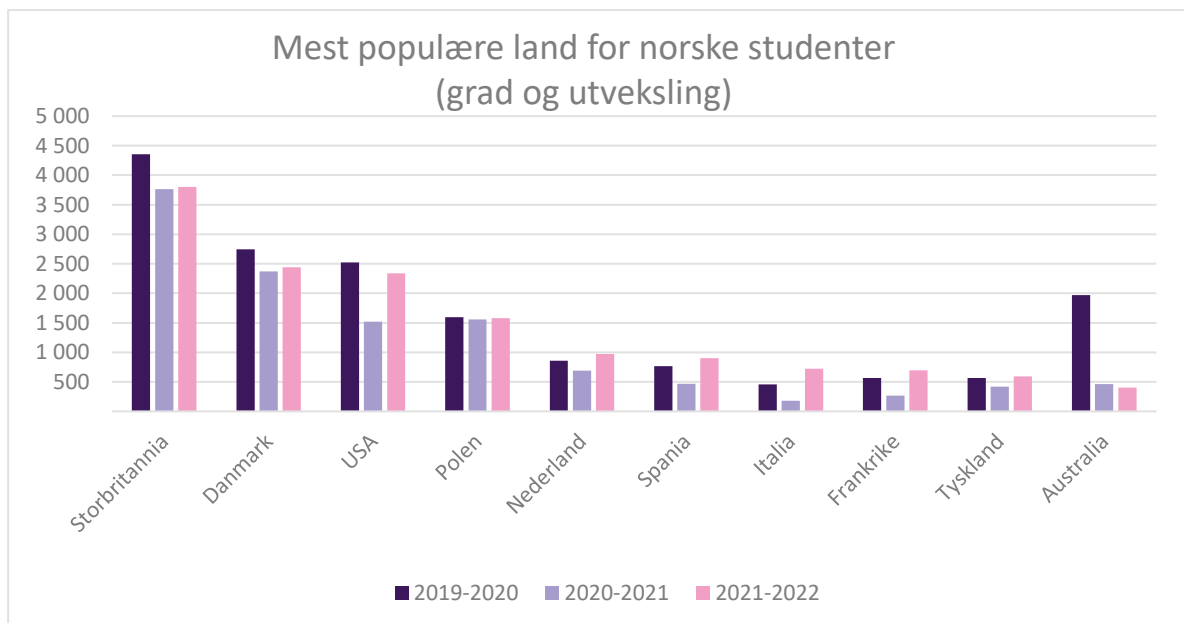
Favoritten Storbritannia mindre populær

Storbritannia er fortsatt det mest populære landet for norske utlandsstudenter (for gradsstudenter og utvekslingsstudenter samlet), men antallet har dalt kraftig de siste årene.

I år studerer 3 800 nordmenn i Storbritannia. Til sammenlikning studerte 5 500 nordmenn i Storbritannia i 2013–2014.

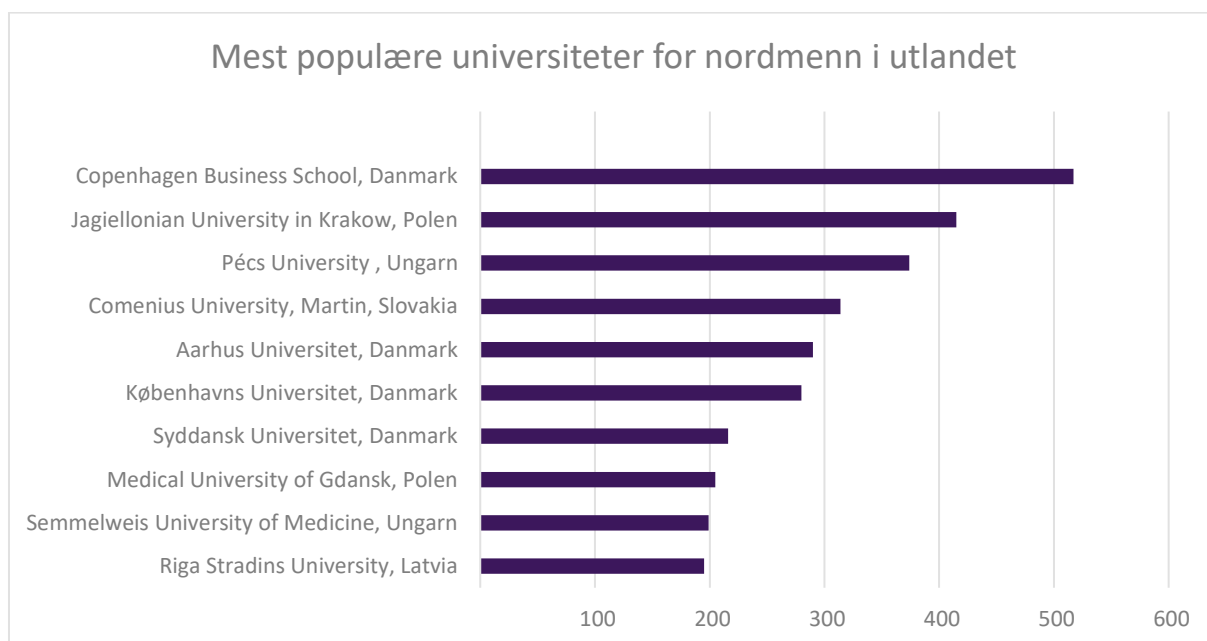
På de neste plassene finner vi Danmark og USA, som også opplever nedgang i antall norske studenter, men ikke like tydelig som Storbritannia. Polen på fjerdeplass ligger stabilt på rundt 1 500 norske studenter, mens Nederland på femteplass har opplevd en jevn økning de siste årene.

Australia, som var et av de populære landene blant norske utlandsstudenter for noen år siden, har opplevd et markant fall: Bare 400 nordmenn studerer i Australia i år, mot 2 000 i 2017–2018.

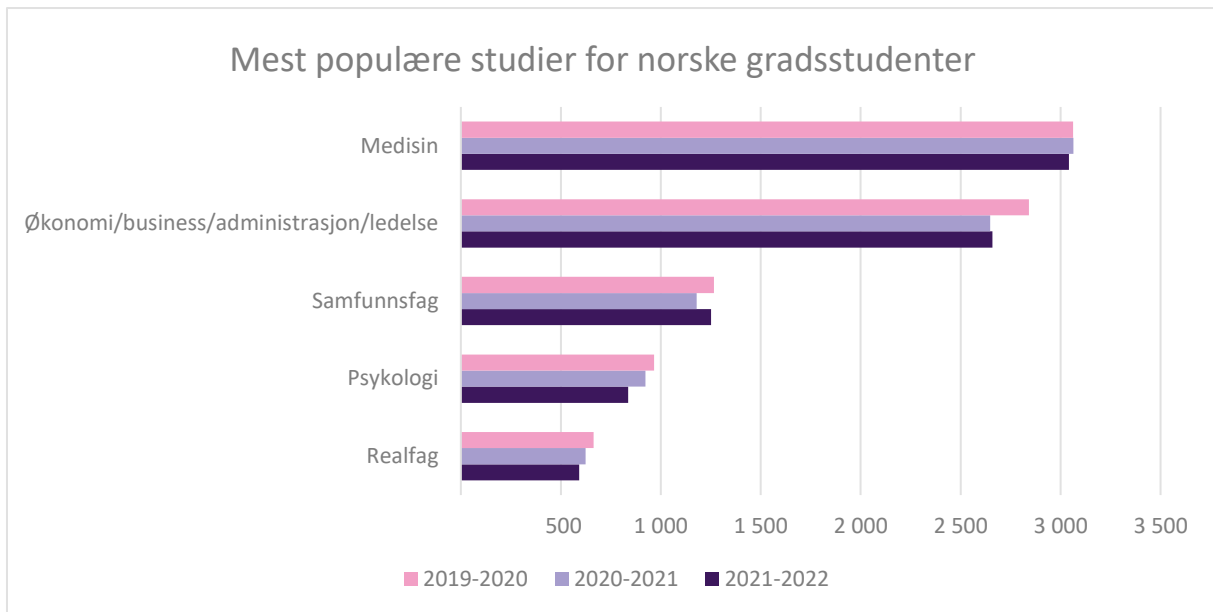
Copenhagen Business School på topp - igjen

Over 500 norske studenter tar i år gradsutdanning ved Copenhagen Business School, den mest populære skolen for norske studenter i utlandet gjennom flere år. Jagiellonian University i Polen og Pécs University i Ungarn følger på plassene etter, ved begge universitetene er medisin det studiet flest nordmenn tar. Samtlige universiteter på topp ti-lista ligger i Danmark eller Øst-Europa.

Medisin og business på topp

Medisin har vært det mest populære studiet for norske gradsstudenter i flere år. 3 000 nordmenn studerer i år medisin i utlandet – som er på samme nivå som de siste årene. Også økonomi og business er populært – 2 700 norske gradsstudenter tar det i år.

Hvorfor reiser færre norske studenter til utlandet?

Det er flere forklaringer på hvorfor antall utenlandsstudenter går ned. De siste årene er **koronapandemien** en åpenbar forklaring. Men nedgangen startet før den tid. Faktorer som kan forklare nedgangen i perioden før pandemien er blant annet at den **norske kronen i perioder har vært svak** i forhold til annen valuta. Dette har ført til at norske studenter har kommet dårlig ut i land med høye skolepenger, slik som Storbritannia og USA.

Storbritannia har lenge vært et favorittland for norske utenlandsstudenter, men opplever sterk nedgang. I tillegg til svekket krone kan også usikkerhet knyttet til **Brexit** være en forklaring på hvorfor færre reiser til Storbritannia.

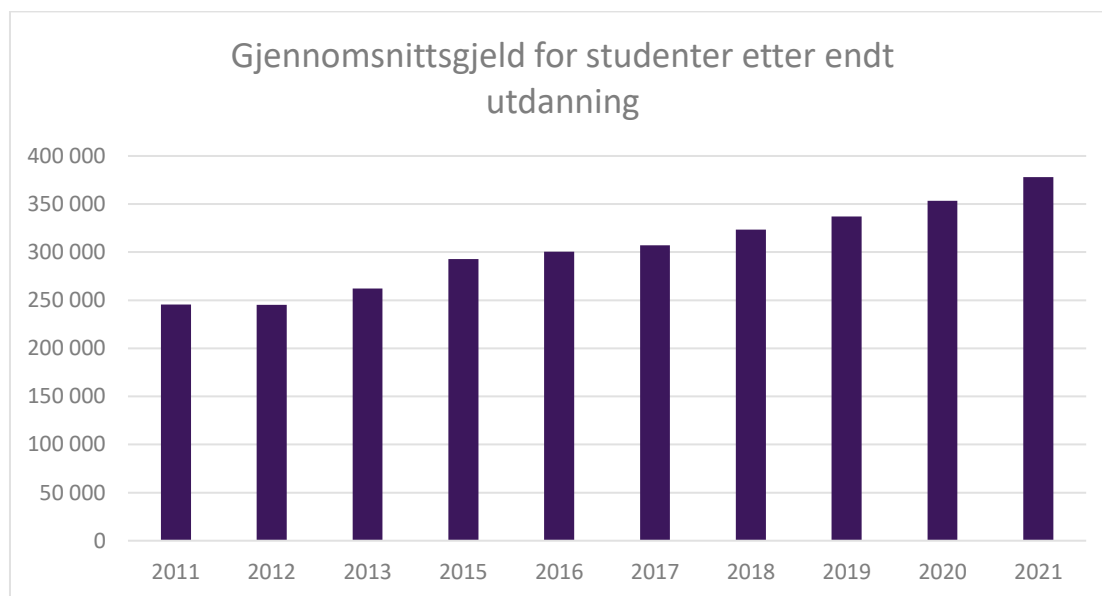
Noe av nedgangen kan også forklares med at land som tidligere var veldig populære, opplever en markant nedgang. Et eksempel på dette er **Australia**.

Vi lever i en **urolig tid**, med pandemi og krig i Europa. Det er grunn til å tro at det vil kunne påvirke studenters ønske om å reise utenlands for å studere, men det er foreløpig for tidlig å si hvilke langsiktige konsekvenser dette vil ha når det gjelder utenlandsstudier.

Tilbakebetaling av studielån

Gjennomsnittsgjelden øker

Rundt 750 000 kunder betaler ned studielånet sitt, og gjennomsnittsgjelden ved avsluttet høyere utdanning øker. I 2021 var gjennomsnittsgjelden for studenter i Norge og utlandet samlet etter endt utdanning på 378 000 kroner. I 2011 var den på 246 000 kroner. Omtrent halvparten av økningen kan forklares med den årlige justeringen av satser, mens omtrent halvparten har andre forklaringer. Andre forklaringer er blant annet utvidelsen fra ti til elleve måneder studiestøtte, og flere nye støtteordninger, for eksempel koronarlån og tilleggs lån for studenter over 30 år.

Utenlandsstudenter får høyere gjeld

De som tar en grad i utlandet, ender i snitt med høyere studie gjeld enn de som studerer i Norge. Hovedårsaken til dette er at mange utenlandsstudenter betaler skolepenger. Gjennomsnittsgjelden ved avsluttet høyere utdanning i Norge var i fjor 355 000 kroner, mens tilsvarende tall for utenlandsstudenter var 641 000 kroner. For ti år siden var gjennomsnittsgjelden 227 000 for studenter i Norge og 406 000 for utenlandsstudenter.

En av forklaringene på at gjelden for utenlandsstudenter øker er at utenlandsstudenter fra høsten 2017 har fått mulighet til å låne inntil 100 000 kroner mer for å dekke skolepenger ved spesielt dyre studiesteder. Nivået på skolepenger ved universiteter i utlandet og valutakursendringer påvirker også den totale gjelden for utenlandsstudenter.

Flere med gjeld over 1 million

Når man ikke lenger får støtte til fulltidsutdanning fra Lånekassen, må man begynne å betale på studielånet. Litt over 100 000 kunder i Lånekassen gikk fra å være student til å begynne å betale på studielånet i 2021. Omtrent 900 kunder hadde over 1 million i gjeld da de startet nedbetalingen. For

10 år siden var det bare én kunde som avsluttet studiene med mer enn 1 million kroner i studiegjeld. I 2020 var tallet 560.

Færre får betalingsproblemer ...

Antall kunder øker og gjelden stiger, men stadig færre av kundene får betalingsproblemer.

I 2021 ble det sendt over 7 millioner regninger, og andelen purringer var bare 2,4 prosent. Til sammenligning var denne andelen 7,4 prosent i 2012.

De som ikke klarer å betale avdragene sine, blir overført til Statens innkrevingsentral. I 2021 fikk 18 000 kunder lånene sine oppsagt, noe som tilsvarer en andel på 2,4 prosent. Andelen som får lånet oppsagt, går stadig ned. I 2012 ble 4,9 prosent av lånene oppsagt.

... og flere bruker betalingsutsettelse

Det at færre får betalingsproblemer har sammenheng med at flere benytter seg av muligheten for betalingsutsettelse. Alle som betaler ned på studielån, kan utsette regningen 36 ganger. Under koronapandemien har det vært mulighet for ekstra betalingsutsettelse.

I 2021 var det 176 000 kunder som valgte å utsette betalingen en eller flere ganger, mens det i 2020 var 193 000 kunder som benyttet seg av denne muligheten. Det er langt flere enn i årene før koronapandemien da antallet som benyttet denne ordningen lå jevnt på rundt 130 000 kunder årlig.

Kundene som utsetter regningen, kan benytte seg av en eller flere betalingsutsettelse. Antall regninger som er utsatt har steget kraftig under koronapandemien, fra 830 000 regninger i 2019 til 1,3 millioner regninger i 2020 og 2021. Tallene for 2022 tyder på at økningen fortsetter. Dersom vi kun sammenligner perioden fra januar til april, er antall utsatte regninger rekordhøyt i år – nesten 450 000. I 2021 ble 400 000 regninger utsatt i samme periode, og i 2020 var antallet 362 000. Det er en tydelig økning i de første fire månedene i 2022 også når vi ser på antall kunder som utsetter en eller flere regninger. Mulige forklaringer på at så mange har brukt betalingsutsettelse i år kan være høye strømpriser og prisøkning generelt samt at ordningen trolig er bedre kjent etter to år med mulighet for ekstra betalingsutsettelse.